

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

برگزاری تجمع در فضای باز را به اخذ مجوز منوط کرده است و برگزاری تجمع در مکان محصور یا مستقف را با اطلاع و اعلام قبلی بلامانع دانسته است.

با توجه به مطالبی که بیان شد، مقنن اساسی درباره اصل ۲۷ قانون اساسی دو هدف اصلی داشته است:

۱. اصل آزادی راه‌پیمایی و برگزاری اجتماعات شناسایی شود و افراد کشور به آسانی بتوانند از این حق استفاده کنند.

۲. مبانی شرعی نظام و موازین اسلامی و نظم و امنیت عمومی به بهانه استفاده از اصل فوق تهدید نشوند و مصون از تعدی باشند.

البته دغدغه دیگر مقنن اساسی، امکان سوءاستفاده مقامات حکومتی از موارد مذکور در بند ۲ بوده است. مطابق با اصل ۹ قانون اساسی، همان طور که «هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد به نام استفاده از آزادی به استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، نظامی و تمامیت ارضی ایران کمترین خدشه‌ای وارد کند» توأمأ «هیچ مقامی حق ندارد به نام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادی‌های مشروع را، هر چند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند». در اصل ۲۷ نیز سعی شده میان آزادی‌های عمومی و مصالح عمومی تعادل برقرار شود.

به نظر می‌رسد تمتع از حق برگزاری اجتماعات، نیازمند قانونی جامع‌الاطراف برای تأمین و تضمین توأمان حق فوق در عین تأمین امنیت عمومی، نظم عمومی، و حفظ موازین شرعی باشد؛ هرچند در این زمینه با خلأ قانون‌گذاری مواجه نیستیم، باید قوانین عادی تضمینی محکم برای اعطای مجوز طبق نص قانون و بدون اعمال نظرات شخصی و سلیقه‌ای داشته باشند تا مَرّ قانون اجرا شود و آزادی برگزاری تجمع و راه‌پیمایی تأمین گردد. به نظر می‌رسد این قانون باید در بردارنده موارد زیر باشد:

۱. موارد اخلال در مبانی اسلامی و مرجع تشخیص دهنده واجد صلاحیت به تصریح مشخص شود.

۲. مرجعی قضایی (ترجیحاً شعبه‌ای از دیوان عدالت اداری) برای دادخواهی در صورت عدم صدور مجوز تعیین شود. البته این امر به شرطی مفید خواهد بود که رسیدگی و صدور رأی در حداقل زمان ممکن صورت پذیرد.

۳. امنیت تجمع‌کنندگان تضمین شود و تأمین امنیت نیز ضمانت اجرایی محکمی داشته باشد. همچنین باید تمهیدی اندیشیده شود که ندادن اجازه تشکیل اجتماع یا انحلال آن در صورت تشکیل و متفرق کردن جمعیت، تنها هنگامی مجاز باشد که مأموران انتظامی نتوانند به‌گونه دیگری نظم عمومی را حفظ کنند. ۱

- اساسی جمهوری اسلامی ایران»، عباس کعبی، پژوهشکده شورای نگهبان.
۵۳. صلح چی، محمد علی و رامین درگاهی، «بررسی ماهیت حقوق همبستگی: حقوق جمعی یا مردمی»، فصلنامه پژوهش حقوق عمومی، دوره ۱۵، شماره ۲۱، صفحه ۱۲۳-۱۶۸، پاییز ۱۳۹۳.
۵۴. فاتحی، محمد، «بررسی اصل دوم قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان»، پژوهشکده شورای نگهبان، گزارش شماره ۹۶، ۱۳۹۳.
۵۵. قطبی، میلا، «آزادی و محدودیت‌های آن تا تأکید بر اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران»، گزارش پژوهشی پژوهشکده شورای نگهبان، شماره مسلسل ۱۳۹۳۰۹۴، تاریخ ۱۳۹۲/۱/۲۸.
۵۶. کعبی، عباس، گزارش پژوهشی «تحلیل مبانی اصل دوم قانون اساسی»، پژوهشکده شورای نگهبان، گزارش شماره ۵۰، ۱۳۹۳.
۵۷. آل‌رحمانی، علی، «مردم سالاری دینی و سکولاریسم»، مجله مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی، سال هفتم، شماره ۲۰ (از ۱۱۳ تا ۱۱۶)، زمستان ۱۳۸۲.
- ح. اسناد
۵۸. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۵۹. اعلامیه جهانی حقوق بشر.
۶۰. قانون اساسی مشروطه.
۶۱. قانون اساسی اسپانیا.
۶۲. قانون اساسی آلمان.
۶۳. قانون اساسی آمریکا.
۶۴. قانون اساسی ایتالیا.
۶۵. قانون اساسی افغانستان.
۶۶. قانون اساسی عراق.
۶۷. قانون اساسی لبنان.
۶۸. قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی و اقلیت‌های دینی مصوب ۱۳۶۰/۶/۵۷.
۶۹. قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۶۹/۴/۲۶.
۷۰. قانون به‌کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری مصوب ۷۳/۱۰/۱۸.
۷۱. آیین‌نامه اجرایی قانون فعالیت احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی و اقلیت‌های دینی مصوب ۱۳۶۰/۳/۳۰.
۷۲. آیین‌نامه چگونگی تأمین امنیت اجتماعات و راه‌پیمایی‌های قانونی مصوب ۱۳۸۷/۶/۳۱.
- د. پایگاه‌های اینترنتی.
- https://divan-edalat.ir. ۷۳
- https://www.shora-gc.ir. ۷۴
- http://nazarat.shora-rc.ir. ۷۵
- http://www.shora-rc.ir. ۷۶
- https://rc.majlis.ir. ۷۷
- https://sccr.ir. ۷۸